

VIII B istorie 22 - 27.05.2020

Nicolae Ceaușescu nemzeti kommunista rendszere (1965-1989)

1965-ben a Román Munkáspárt Kongresszusa elhatározta, hogy Román Kommunista Pártra változtatja nevét, a főtitkár Nicolae Ceaușescu lett.

Új alkotmányt vezettek be, mivel Románia szocialista köztársaság lett.

1. 1965-1971 közötti időszak

- a Gh. Gheorghiu-Dej idején, 1958 után elkezdődött deszovjetizálás és desztalinizálás folytatódása
- javultak az életkörülmények
- a Securitate elnyomó politikájának enyhülése
- egyes politikai foglyok szabadon bocsátása és rehabilitálása
- nőtt a rendszer népszerűsége (a nemzeti érzelmek kihangsúlyozása miatt)
- közeledés a nyugati országokhoz, politikai, gazdasági, kulturális kapcsolatok újrafelvétele
- eltávolodik a Szovjetuniótól, megtagadja pl., hogy beavatkozzon az 1968-as csehszlovákiai eseményekbe

2. 1971-1989 közötti időszak

A kínai ihletésű „kulturális forradalommal” indult. Jellemzők: a kommunista kultúra és N. Ceaușescu személyi kultuszának dicsőítése, a szocializmus új fejlődési szakaszának kezdete = sokoldalúan fejlett szocialista társadalom.

Jellemzők:

- N. Ceaușescu személyi diktatúrájának kezdete (1974-től államelnök)
- a Ceaușescu család tagjai vezető pozíciókba kerültek
- erőltetett iparosítás és nagyszabású építkezések (Duna – Fekete-tenger csatorna, a Nép Háza Bukarestben), mindezek kimerítették az ország erőforrásait és növelték a külföldi kölcsönöket
- a kölcsönök visszafizetése (1980-tól) klb. megszorító intézkedések, pl. Áramszünetek, porció történt
- az életszínvonal drasztikus csökkenése
- a Securitate még inkább ellenőrizte a lakosságot, megtorló intézkedések
- város- és falurendezési tervek (templomokat, történelmi központokat tettek a földdel egyenlővé)
- lábbal tiporták az emberi jogokat
- külpolitikai elszigetelődés
- mindenfajta változás, reform visszautasítása (még 1985, a Gorbacsov-féle reformpolitika /peresztrojka, glasznosztj/ bevezetése után is).

Ellenállók és szakadárok (disszidensek)

A Ceaușescu-rendszerrel szembeni elégedetlenség egyre nagyobb méreteket öltött. Az ellenállásnak több formája volt:

- az értelmiség akciói
 - nyílt levelek nyugati rádiókhoz
 - Paul Goma akciója 1977-ben
 - Calciu-Dumitreasa pápa tevékenysége
 - sokan kifejezték nemtetszésüket (főleg az utolsó években)
- a munkások tiltakozásai
 - Zsil völgyi bányászok sztrájkja – 1977
 - Brassói munkások sztrájkjai – 1987.

Mindezek rámutattak Ceaușescu diktatúrájának tarthatatlanságára.

1989 decembere. Összefüggések és következmények

1985-ben a Szovjetunió élére Mihail Gorbacsov került. Reformokat vezetett be, amelyek peresztrojka és glasznosztj néven ismeretesek. Ezeknek a reformoknak a segítségével próbált megújítani egy bürokratikus, inkompetens és korrupt rendszert, de nem járt sikerrel.

1988-ban bejelentette, hogy a Szovjetunió szakít a Brezsnyev-doktrínával és lehetővé teszi a keleti blokk országainak reformok bevezetését belpolitikai téren.

A Vasfüggöny 1989-ben omlott le, egyik ország a másik után tért vissza a demokráciához: Lengyelország, Magyarország, Bulgária, Csehszlovákia és végül decemberben Románia.

december 16-a: Temesváron megpróbálták eltávolítani a városból egy református lelkipásztort, Tőkés Lászlót. A hívek, összefogva más helybeliekkel, ellenálltak és a tiltakozás Ceaușescu- és kommunista-ellenes jelleget öltött. A forradalom egyre nagyobb méreteket öltött, karhatalmi erők bevetésével akarták szétkergetni a tömeget, eredmény: halottak, sebesültek és letartóztatottak.

december 17-e: Az emberek újból összegyűltek a városközpontban. Mikor Ceaușescu értesült erről, parancsot adott, hogy lőjjenek a tömeg közé. Teljesült akarata, így estek el a '89-es rendszerváltás első áldozatai Temesváron.

december 18-a: a katedrális előtt több fiatal és gyerek gyűlt össze, kolindákat énekeltek és kommunista-ellenes jelszavakat kiabáltak. Egyszersak feltűnt egy páncélos és sortűzet nyitott rájuk, így közülük is többen meghaltak.

december 19-e: az ellenállás folytatódott

december 20-a: Általános sztrájk kezdődött minden temesvári gyárban. Tízezrek indultak Temesvár központjába azon a reggelen. A fegyveres erők visszavonultak a kaszárnyákba.

Temesvár példáját sok más romániai városban is követték: Aradon, Szebenben, Marosvásárhelyen, Gyulafehérváron, Reșițán, Brassóban, Fogarasban, Kolozsváron és Karánsebesen. Ceaușescu, mikor Iránból visszatért az országba, ezzel a helyzettel találta szembe magát.

december 22-e: Egy nagy népgyűlést hívtak össze Bukarestben, hogy kifejezze a lakosok hűségét a kommunista párt és az államhatalom iránt. Az emberek azonban közömbösek maradtak. Mikor egyesek petárdázni kezdtek, megijedtek, hogy lőnek rájuk s kitört a pánik. Ceaușescu megpróbálta lecsendesíteni a népet, de a kísérlet hatástalan maradt.

december 21-22-e: Később, 18 óra után, megtorlás kezdődött, ez eltartott másnap hajnalig, kb. 3 óráig. Többször is a tömegbe lőttek, az épületekről, mellékutcákból és tankokból. Több embert lelőttek, leszúrtak ill. katonai járművek taposták őket agyon.

december 22-e: A Ceaușescu házaspár helikopterrel elmenekült Bukarestből. Târgoviștenál elkapták őket.

Bejelentették egy új államhatalmi szerv, a Nemzeti Megmentési Front Tanácsának megalakulását.

december 25-e: Karácsony első napján egy rögtönítélő bíróság halálra ítélte a Ceaușescu házaspárt, a vádak között népirítás is szerepelt. Târgoviștenál kivégezték őket.

→ Így megteremtették a demokráciához való visszatérés alapjait.

Visszatérés a demokráciához

A Nemzeti Megmentési Front programjának bemutatása után 1989. december 22-én ismét megjelentek a politikai pártok (a történelmi pártok mellett tucatnyi új jött létre): Nemzeti Liberális Párt, Nemzeti Parasztpárt, Szociáldemokrata Párt, Romániai Magyar Demokrata Szövetség.

A szakszervezetek is újraalakultak több évtizedes szünet után.

Jelentős probléma volt: a jogállamiság és az ezzel járó intézmények megteremtése. Ez a folyamat egy feszültségekkel teli politikai élet színterén ment végbe:

- kommunistaellenes megmozdulások
- „bányászjárások”.

1991. december 8-án új alkotmány lépett életbe, amely megteremtette a román társadalom fejlődésének demokratikus kereteit. A kormány és a parlament lettek a legfontosabb intézmények.